

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

A Study of Innovative Leadership of School Administrators
under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2

ศิริพร พงษ์เนตร¹ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Siriphon Pongnet, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 320 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 6 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาเทคโนโลยี สื่อ วัสดุอุปกรณ์การสื่อสารที่ทันสมัยให้สามารถใช้งานได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถงูใจและเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล และร่วมพัฒนาผลงาน โดยผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้ อยู่เสมอ นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ โดยร่วมกันผลักดันการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจนบรรลุตามเป้าหมาย และรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมถึงการแสดงความมั่นใจต่อผู้อื่น มีมารยาทและมีความอ่อนน้อมถ่อมตนในการทำงานร่วมกัน

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา; ประถมศึกษา

Received: 2021-10-04 Revised: 2021-10-31 Accepted: 2021-11-03

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Industrial Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: Siriphon_p@mail.rmutt.ac.th

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Industrial Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

Abstract

This research aimed to investigate the innovative leadership and the practical approach for developing the innovative leadership of school administrators under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2. The research sample, derived from cluster sampling, consisted of 320 teachers under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2. The key informants were six school administrators under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 by the purposive sampling. The instruments for data collection were questionnaires and interview forms. To analyze the data, the researcher conducted the statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis for the qualitative research. The result revealed that 1) the overall innovative leadership of school administrators under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 showed a high level. 2) The practical approach of the innovative leadership of school administrators indicated that the school administrators should procure modern technology, media, materials, and communication equipment sufficiently and efficiently. Personnel should have the knowledge and the ability to use technology with participatory management. Teachers were motivated by opening the ideas, joining in the evaluation, and developing the works. Administrators must have a vision of change by wider knowledge. In addition, opportunities should be given to everyone to create works that were mutually beneficial. The participants were enabled to see the value of innovation by working together to mobilize change for the achieved goal. Listening to each other's opinions included showing kindness to others, being polite with humility in working together.

Keywords: Innovative Leadership; School Administrators; Primary Education

บทนำ (Introduction)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา ใน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนาโดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และ นวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุก ช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการการนำหลักการ ไปประยุกต์ใช้ และขยายสู่การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและสร้าง ประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ จัดระบบการให้บริการข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ผ่านระบบ

เทคโนโลยีดิจิทัลที่ผู้เรียนและผู้ให้บริการทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรม การศึกษาที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษาในบางเรื่อง เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย การผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้นด้วยระยะเวลาที่สั้นลง ซึ่งการใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาก็มีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิประภา ชัยประสิทธิ์, 2553)

Horth & Buchner (2014) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงนวัตกรรมไว้ว่าเป็นการคิดที่จำเป็นสำหรับผู้นำเชิงนวัตกรรม (innovative leadership) ที่ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีนวัตกรรมและศักยภาพในการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ตลอดจนความซับซ้อนของปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ที่เพิ่มสูงขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2560) กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญกับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้ทันนวัตกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้าง พัฒนาและเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาก็คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีคุณลักษณะ หรือมีทักษะความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมแล้ว ก็จะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายได้ยากยิ่งขึ้น

สภาพปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถม ศึกษาปทุมธานี เขต 2 จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับประเทศ (สพป.ปท.2) จากข้อมูลการเปรียบเทียบผลการจัดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับโรงเรียนและระดับประเทศ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยรวม 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยรวม 37.81 มีค่าเฉลี่ยรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละระดับประเทศ -0.18 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม 33.34 มีค่าเฉลี่ยรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละระดับประเทศ -2.96 (สพป.ปท.2) คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมาย ไม่ทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่เป็นน่าพอใจ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริหารของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา สร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้เกิด

ขึ้นกับตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีภายในสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยออกแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) การวิจัยเชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น 1,745 คน (ข้อมูล ณ 10 พฤศจิกายน 2563, กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 320 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำรวจเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นครู จำนวน 320 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบ Cluster Random sampling เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี ที่มีผลงานการบริหารสถานศึกษาดีเด่น ได้แก่ โรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โรงเรียนต้นแบบลดเวลาเรียน โรงเรียนคุณธรรมระดับ 5 ดาว และโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม 0.98

แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Guided Interview) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาในสภาพสมบูรณ์ ร้อยละ 100 มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ขออนุญาตราชการจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 แล้วตรวจแบบสอบถามว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบครบทุกข้อหรือไม่ และอยู่ในสภาพสมบูรณ์ทั้งหมดกี่ชุดแล้วนำมาคิดเป็นร้อยละ โดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 320 คน จากแบบสอบถาม จำนวน 320 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาครบ จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูล และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี ที่มีผลงานการบริหารสถานศึกษาดีเด่น ได้แก่ โรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โรงเรียนต้นแบบ ลดเวลาเรียน โรงเรียนคุณธรรมระดับ 5 ดาว และโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาแปลงค่าแล้วทำการบันทึกในตารางบันทึกข้อมูล

2. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

2.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ ใช้วิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2.2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามประเภทครูผู้สอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 76.56 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 68.44 ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5-10 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 34.06

2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, $SD=0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{X}=4.13$, $SD=0.81$) รองลงมา ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.10$, $SD=0.78$) และด้านสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ($\bar{X}=4.06$, $SD=0.85$)

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2	n=320			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ	อันดับที่
1.	ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.10	0.78	มาก	2
2.	ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.07	0.80	มาก	4
3.	ด้านสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.06	0.85	มาก	5
4.	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.09	0.82	มาก	3
5.	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.13	0.81	มาก	1
รวม		4.09	0.81	มาก	-

3. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยพิจารณารายละเอียด ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรช่วยเหลือซึ่งกันและกันและมีเป้าหมายร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาท วางแผน มอบหมายขอบเขต ตลอดจนให้โอกาสในการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3.2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรร่วมกันผลักดันการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจนบรรลุตามเป้าหมาย และผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการคิดวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3.3 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการให้ความสำคัญต่อบุคคลผลักดันให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและต่อยอดแนวคิดนวัตกรรม

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เห็นคุณค่าของนวัตกรรม และผู้บริหารสถานศึกษาไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3.4 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และสามารถถ่ายทอดสู่แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยส่งเสริมการทำงาน และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3.5 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ และผู้บริหารสถานศึกษา มีการประเมินผลการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้องค์กรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้ดังนี้

4.1 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหา และจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนให้มีใช้อย่างเพียงพอและทันสมัย เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล สามารถใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการบริหารงานในองค์กรอย่างคุ้มค่าแท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้คำปรึกษา นิเทศ กำกับติดตาม อยู่เสมอ เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ รวมทั้ง รับรู้ปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จ อย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยจะต้องมีการประเมินจากหลายฝ่าย ถึงความคุ้มค่าหรือไม่ สามารถลดเวลาการทำงานได้หรือไม่ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

4.2 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการทำงาน ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล ร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ในรูปแบบของคณะทำงาน กำหนดบทบาทการทำงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ ถูกคน ถูกที่ ถูกเวลา มีกระบวนการทำงานโดยยึดหลัก PDCA และควรมีการควบคุม

กำกับ ติดตามและนิเทศงานทุกด้าน มีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี

4.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดย ควรแนะนำส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูมีความก้าวหน้าให้ครูได้ทดลองนำวิธีการหรือแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น ทำให้ครูทำงานอย่างมีความสุข และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการกำหนดกรอบงานและเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเป้าหมายสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน ทั้งความรู้และทักษะ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานและแก้ปัญหา เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.4 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดทั่วไป มีความหลากหลาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการคิดสร้างสรรค์สู่การปฏิบัติที่มีความยืดหยุ่น และต่อเนื่องเต็มศักยภาพ เพื่อให้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพโดยเน้นทักษะในสาขาและวิชาที่สอน และผู้บริหารควรตรวจสอบและประเมินผล จนถึงการปรับปรุงพัฒนาและรายงานผล เพื่อให้ได้วิธีการดำเนินงานที่เกิดประโยชน์สูงสุด

4.5 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ มีการโน้มน้าวและเจรจาเพื่อให้ครูทุกคนเข้าใจตรงกัน จะทำให้เกิดผลเชิงบวกต่อบุคลากร ทำให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง ให้ทำงานร่วมกัน ได้อย่างลงตัวให้เกียรติผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียม มีมารยาทอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความมีน้ำใจ มีความเป็นกัลยาณมิตร ไม่หลงอำนาจตนเอง ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นและให้อิสระทางความคิดของคณะทำงานและจะต้องไม่ไปหยุดยั้งความคิดของคณะครูในการสร้างสรรค์ที่จะทำให้เกิดผลงานใหม่ ๆ และการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ พร้อมทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความสำคัญต่อบุคคล ผลักดันให้บุคลากร

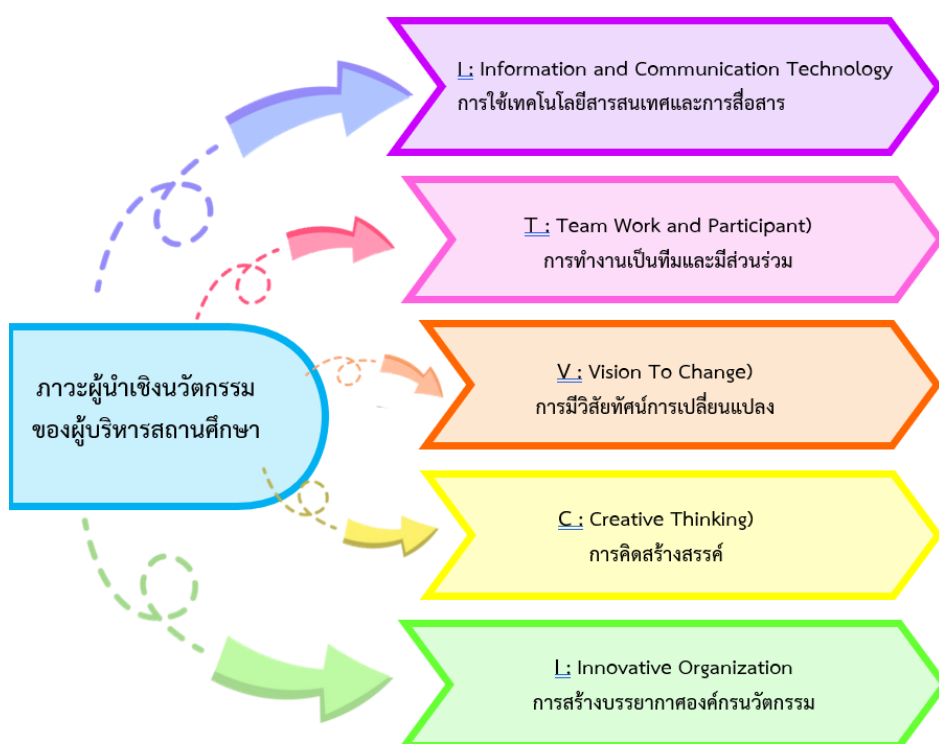
แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและต่อยอดแนวคิดนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และสามารถถ่ายทอดสู่แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ และส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีวัฒน์ ยืนยง (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งยังสอดคล้องกับ เวียงวิวรรค์ ทำทูล (2557) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบในแต่ละด้านส่งผลให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ภิญญา สายศิริสุข (2561) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตปัญญาคีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการทำงานโดยยึดหลัก PDCA ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการทำงานและการบริหารแบบมีส่วนร่วม ต้องสามารถจูงใจและการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล และร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โดยผู้บริหารจะเป็นผู้ฝึกสอนงาน ให้การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ตามที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ นอกจากนี้ ควรต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้มีการพัฒนาความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดทั่วๆ ไปมาใช้ในการปฏิบัติงาน และนอกจากนี้ผู้บริหารควรให้เกียรติผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียม มีมารยาทอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความมีน้ำใจ มีความเป็นกัลยาณมิตร ไม่หลงอำนาจตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นและให้อิสระทางความคิดของคณะทำงานและจะต้องไม่ไปหยุดยั้งความคิดของคณะครูในการสร้างสรรค์ที่จะทำให้เกิดผลงานใหม่ๆ และการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการบริหารงานในองค์กรอย่างคุ้มค่าแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมไว้ว่า ในการพัฒนาสถานศึกษาในปัจจุบันซึ่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเป็นที่มาของกระแสเรียนนวัตกรรม ที่กลายเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและคุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา ทั้งนี้การสร้างสรรคนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม โดยการบริหารจัดการสถานศึกษายุคใหม่จะต้องนำไปสู่นวัตกรรม 3 ด้านได้แก่ นวัตกรรมจัดการ นวัตกรรมการทำงาน และนวัตกรรมการนำ และสอดคล้องกับทัศนะของ อภิรักษ์ บุปผาชื่น (2563) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะสามารถสร้างความเจริญเติบโตให้แก่องค์กร ผู้นำจะพยายามค้นหาสิ่งที่ดีกว่าให้กับ

องค์กร จะไม่อยู่นิ่ง พยายามค้นหาสิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา เช่น เทคโนโลยีใหม่ กลยุทธ์ใหม่ เป็นต้น ในการกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันกับภายนอก และคุณภาพของผลงานที่ดีกว่าเดิม โดยมีการกระตุ้นบุคลากรในองค์กรให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ผู้นำจะสามารถสร้างแรงจูงใจ และสร้างค่านิยมหรือวัฒนธรรมในองค์กรให้เอื้อต่อการทำงานได้ ผู้นำเชิงนวัตกรรมจะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานท่ามกลางวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการสร้างนวัตกรรมและกระบวนการเชิงกลยุทธ์ในการนำองค์กรเพื่อการสร้างสรรคงานนวัตกรรม สู่ผลผลิตขององค์กรที่เป็นเลิศ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารสถานศึกษาภายใต้วัฒนธรรมได้ ด้วยหลักการ I-T-V-C-I Model ดังแผนภาพ

ที่มา : ศิริพร พงษ์เนตร, 2564

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

จากแผนภูมิองค์ความรู้สามารถอธิบายได้ดังนี้

I - Information and Communication Technology : ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพร้อมทั้งอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้มีใช้ในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และคุ้มค่าอย่างแท้จริง มีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

T - Team Work and Participant : ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนและเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอแนะการทำงาน ร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ในรูปแบบของคณะทำงาน และมีกระบวนการทำงานโดยยึดหลัก PDCA

V - Vision To Change : ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้ทดลองนำวิธีการหรือแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น ทำให้ครูทำงานอย่างมีความสุข และมีการกำหนดกรอบงานและเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเป้าหมายสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน

C - Creative Thinking : ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการพัฒนาความคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดทั่วไป มีความมีความยืดหยุ่น และต่อเนื่องเต็มศักยภาพ

I - Innovative Organization : ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ จะทำให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง ให้เกียรติผู้ร่วมงาน มีมารยาท อ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความมีน้ำใจ มีความเป็นกัลยาณมิตร ไม่หลงอำนาจตนเอง รับฟังความคิดเห็นและให้อิสระทางความคิดของคณะทำงาน

บทสรุป (Conclusion)

ผู้นำหรือผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมในองค์กร โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) นั้นเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร โดยผู้นำองค์กรต้องเปลี่ยนผ่านตนเองจากผู้นำองค์กรในแบบดั้งเดิมและการยึดติดกับกลยุทธ์เดิมสู่ความเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) เป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี เพื่อสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติ รวมทั้งความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ มีกรอบการทำงานที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ มาเปลี่ยนเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา มีการนำวิธีการใหม่มาใช้เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำและการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรม อีกทั้งยังเป็นการนำความคิดเชิงนวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมต่างๆในองค์กร นอกจากนี้ผู้นำเชิง

นวัตกรรมยังมีหน้าที่หลักในการเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรไปสู่วัฒนธรรมนวัตกรรมอีกด้วย รวมทั้งความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการบริหารงานในองค์กรอย่างคุ้มค่าแท้จริงในสถานะของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมโลก มีการทำงานเป็นทีมสร้างเครือข่ายโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีการคิดสร้างสรรค์และวิสัยทัศน์แห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะมีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เป็นกัลยาณมิตร สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมและมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยจัดทำโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอแนะการทำงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และร่วมพัฒนาผลงานให้ดีขึ้นในรูปแบบของคณะทำงาน และมีกระบวนการทำงานโดยยึดหลัก PDCA พร้อมทั้งสนับสนุนการสร้างองค์การ ให้เป็นองค์การแห่งนวัตกรรม โดยการสนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมตามประเด็นจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม บุคลากรทุกคนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในด้านการมีส่วนร่วมโดย มีคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการบริหารการศึกษา เช่น มีส่วนร่วมในการวางแผน การเสนอแนะการทำงาน และการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทโดยทีมบริหารของโรงเรียน มีโครงสร้างการทำงานเป็นระบบ โดยกำหนดจากความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ความถนัดในงานแต่ละด้านของครู มีการบริหารงานด้วยระบบการทำงานที่ชัดเจน ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการปฏิบัติงานและครูต้องสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยบุคลากรในโรงเรียนต้องมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องมีความมุ่งมั่น ร่วมแรงร่วมใจให้บรรลุเป้าหมายให้ได้

1.2 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมวางแผนการดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้คิดสร้างสรรค์ในการพัฒนานวัตกรรมและใช้กระบวนการ PLC ในการขับเคลื่อนและทำความเข้าใจงานก่อนลงมือปฏิบัติ และพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพ

1.3 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดย จะต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แสดงความมั่นใจต่อผู้อื่น และมีมารยาท อ่อนน้อมถ่อมตน ในการทำงานร่วมกัน มีการเชื่อมโยงระหว่างทีมงานและองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรเข้าด้วยกันพร้อมทั้งต้องมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางรูปแบบองค์กร และวิธีการปฏิบัติงานขององค์กรให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สามารถเปลี่ยนแปลงองค์กรให้เติบโตได้อย่างยั่งยืนและสนับสนุนให้บุคลากรของตนมีความกล้าคิด กล้าทำ เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดแนวคิดใหม่ ๆ และความรู้ที่ฝังลึก

1.4 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดย จะต้องแนะนำส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูมีความก้าวหน้า ให้ครูลองนำวิธีการหรือแนวคิดใหม่ๆ ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น ทำให้ครูทำงานอย่างมีความสุข ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ร่วมกันกำหนดกรอบงานและเป้าหมายชัดเจน และเป้าหมายสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา คือ คุณภาพนักเรียน และใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานและแก้ปัญหา

1.5 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดย การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านการใช้เทคโนโลยีให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนการทำงานโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีในโรงเรียนให้มีความเพียงพอ มีสื่ออุปกรณ์การสื่อสารที่ทันสมัย เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ ICT ของสถานศึกษาให้แก่ครู บุคลากรและนักเรียนให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้าน ICT มอบหมายครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีเป็นผู้รับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

2.2 เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ดังนั้น ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่น เช่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยที่ได้มาเสนอแนะเพื่อให้มีความแข็งแกร่งทางวิชาการมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- เนาวรัตน์ เยาวนาถ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ปวีณา กันถิน. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. (2563). สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.onec.go.th>.
- พิสิฐวัฒน์ กลิ่นไธสงค์. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญญา สายศิริสุข. (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตปัญจภาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยินดี ฮานาฟี (2562). แนวทางการส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูโรงเรียนสามโคก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). วิทยาลัยครูสุริยเทพ. มหาวิทยาลัยรังสิต).
- เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. (2552). “องค์กรแห่งนวัตกรรม” ทางเลือกของผู้ประกอบการยุคใหม่. วารสารนักบริหาร. 30(2), 60-62.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2560). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2562). รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน O – NET/NT ปีการศึกษา 2562. 33-86.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2562). รายงานผลการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562. 48-49.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. 8-9.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.(2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. สืบค้น 3 เมษายน 2564, จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.
- Horth, D., & Buchner, D. (2014). *Innovative Leadership: How to Use Innovation to Lead Effectively*. Work Collaboratively, and Drive Results.
- Weberg, D. (2013). *Innovation leadership behaviors: Starting the complexity journey*. Burlington, NJ: Jones & Bartlett Learning.
- Wooi, T. (2013). *Innovation leadership in education*. Retrieved April 15, 2014. From <http://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666>.